

УДК 811.112

БІЛЯНСЬКА І. П.

аспірантка кафедри практики англійської мови та методики її викладання
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

У статті доведено доцільність застосування аудіокниг художніх творів з метою формування та вдосконалення іншомовної аудитивної компетентності студентів 4 курсу педагогічних ВНЗ. На основі аналізу джерел з питань навчання аудіювання у даній статті визначено способи вирішення проблем організації навчального процесу із художніми аудіокнигами. Обґрунтовано основні теоретичні та практичні аспекти, котрі повинні лягти в основу методики навчання аудіювання сучасних англомовних оповідань.

Ключові слова: аудіокниги, аудіювання, автономне аудіювання, аудитивна компетентність, екстенсивне аудіювання, інтенсивне аудіювання, художні твори, щоденник аудіювання.

Постановка проблеми. Незважаючи на наявність різноманітних методик навчання аудіювання, які спрямовані на вирішення практичних завдань та орієнтовані на досягнення випускниками визначеного рівня іншомовної аудитивної компетентності за ЗЕР, дослідники продовжують констатувати недостатню увагу до розвитку даної компетентності з боку середніх та вищих навчальних закладів, а також низький/недостатній рівень сформованості аудитивних умінь на різних етапах навчання (О.Ю. Бочкарьова 2007, О.О. Сіваченко 2009, О.Є. Мартиненко 2015 та ін.). Свідченням цього, в першу чергу, є те що тести зовнішнього незалежного оцінювання не визначають рівень сформованості іншомовної аудитивної компетентності у випускників загальноосвітніх навчальних закладів. А отже, сформувати групи студентів-першокурсників відповідно до реального рівня сформованості вмінь аудіювання – неможливо. Значні відмінності у рівні володіння англомовним аудіюванням спричиняють методичні труднощі організації навчального процесу, відбору матеріалу, контролю сформованості умінь та навичок. Неможливість працювати у відносно «однорідній» групі, несистематичність та непослідовність роботи над аудіюванням спричиняє розвиток психологічних бар'єрів у багатьох студентів та зниження рівня мотивації за період навчання (1-3 курси). Тому, навчання аудіювання на четвертому курсі у педагогічному ВНЗ, на нашу думку, повинно сприяти

- 1) корекції досі набутих аудитивних умінь та навичок;
- 2) удосконаленню існуючих аудитивних умінь, навичок, механізмів;
- 3) запобіганню деавтоматизації аудитивних навичок та деактивації вмінь;
- 4) формуванню та розвитку нових складних умінь аудіювання;
- 5) формуванню здатності до автономного аудіювання;
- 6) накопиченню аудитивного досвіду та фонових знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значення іншомовної аудитивної компетентності в контексті компетентнісного підходу та міжкультурної комунікації зростає. У зв'язку з цим сучасні науковці займаються дослідженням її структури, уточнюють цілі та етапи її формування, займаються пошуком засобів, які мають високий лінгводидактичний потенціал для її розвитку, розробляють критерії та способи контролю рівня її сформованості у відповідності із професійним спрямуванням майбутніх спеціалістів. Серед найбільш актуальних напрямів сучасних досліджень в області аудіювання, ми можемо виділити наступні:

- 1) використання сучасних автентичних аудіо/відео матеріалів за допомогою найновіших інформаційно-комунікаційних технологій;
- 2) організація та інтенсифікація самостійної позааудиторної роботи з іншомовними аудіо текстами;
- 3) формування мотивації та здатності до автономного аудіювання;
- 4) навчання професійно-орієнтованого аудіювання;
- 5) врахування варіативності/варіантності сучасної англійської мови.

За останні роки у методиці викладання іноземних мов було розроблено новітні моделі навчання аудіювання автентичних відео та аудіо матеріалів із використанням нових інформаційних технологій та сучасних технічних засобів навчання. Серед них є методики створені на основі подкастів (А.Г. Соломатіна 2011, Є.Ю. Малушко 2013), текстів-інтерв'ю (О.Ю. Захарова 2009, І.А. Нелаєва 2011), теленовін (Л.В. Панова 2009, Р.І. Вікович 2011), художніх фільмів (М.Ю. Новіков 2007), відеоматеріалів (В.І. Писаренко 2002, О.С. Дворжець 2006, Н.А. Новоградська-Морська 2014), публіцистичних текстів (Н.Ю. Кіріліна 2006), полемічних текстів (К.М. Бржозовська 2003), художніх аудіотворів (В.В. Черниш 2001, О.О. Сіваченко 2009), радіопередач інформаційних жанрів (О.М. Колесова 2014).

Методики професійно-орієнтованого аудіювання у мовних ВНЗ були розроблені О.Ю. Бочкарьовою 2007, І.В. Щукіною 2009, О.Ю. Малушко 2013, А.А. Шахназарян 2014; у немовних ВНЗ – В.А. Яковлевою 2003, С.В. Тіміною 2003, С.О. Губаревою 2008, Д.Л. Морозовим 2009 та ін.

Актуальними є дослідження, в яких розглядається проблема самостійного вдосконалення аудитивних умінь (Л.І. Іванова 1997, Д.В. Позняк 2007, І.П. Задорожна 2013, О.Ю. Малушко 2013, О.М. Колесова 2015, Н.І. Гупка-Макогін 2016), формування перцептивної компетентності аудіювання (Д.В. Агапова 2004), формування соціокультурної компетентності на основі відеоматеріалів та аудіозаписів (В.О. Потьомкіна 2010, Ю.О. Маковеева 2007, А.Є. Чікунова 2011), формування соціолінгвістичної компетентності на матеріалі аудіо текстів (В.Є. Лапіна 2010), формування стратегій аудіювання (Н.В. Агєєва 2009, А.Е. Міхіна 2009), вдосконалення психологічних механізмів мовлення (Д.Л. Морозов 2009), розвиток здібностей аудіювання (Я.В. Зудова 2005), варіативності/варіантності сучасної англійської мови (Н.О. Кретініна 2001, С.В. Єловська 2004, О.А. Мацнева 2009, Н.О. Гончарова 2011, І.Я. Кузьміна 2013, М.М. Євдокімова 2014, В.С. Григораш 2014 та ін.).

Всі ці дослідження вносять певний вклад у вирішення проблеми навчання аудіювання та формування іншомовної аудитивної компетентності. Однак, питання формування та вдосконалення англомовної аудитивної компетентності засобами художніх аудіо творів залишається невирішеним.

Мета даної статті – проаналізувати сучасні дослідження із формування іншомовної аудитивної компетентності, виокремити та обґрунтувати ті положення, які будуть враховані при розробці методики навчання аудіювання художніх аудіо творів студентів 4 курсу педагогічних ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Проблема організації навчання аудіювання студентів 4 курсу може бути вирішена за допомогою *диференційованого підходу*, який розглядає дослідниця Є. В. Тріфонова (2015) [1]. Диференційований підхід передбачає врахування відмінності між групами студентів за однією або декількома ознаками. Принцип диференційованого навчання передбачає формування типологічних груп, навчання в яких відбувається за різними індивідуальними програмами. Для цих груп встановлюються єдині стратегічні та різні тактичні цілі, які реалізуються через зміст навчального матеріалу, форми і методи навчання, що відповідають пізнавальним можливостям студентів. «Зовнішня» диференціація виражається у створенні відносно

стабільних груп на основі визначених ознак, окремих особливостей студентів чи комплексів цих особливостей. «Внутрішня» диференціація передбачає тимчасовий, тактичний розподіл студентів на підгрупи всередині групи.

Є. В. Тріфонова наголошує на тому, що поняття «індивідуалізація» та «диференціація» не є синонімічними, однак вони є взаємопов'язаними та взаємозалежними. Так як диференційоване навчання характеризується поділом студентів на типологічні групи і розподілом навчального матеріалу, вибором форм та методів навчання відповідно до пізнавальних можливостей студентів, це дозволяє не тільки здійснювати індивідуальний підхід до навчання, але і формувати індивідуальні особливості в процесі цього навчання з урахуванням:

- 1) гомогенності груп;
- 2) диференціації навчального матеріалу;
- 3) диференціації навчальних завдань і прийомів навчання;
- 4) підвищення ефективності організації контролю [1].

Для успішного розвитку та вдосконалення аудитивних умінь та навичок дуже важливо створити такі умови, за яких максимально враховувались би індивідуальні можливості та потреби кожного студента. Проаналізувавши дане дослідження, ми зробили висновок, що в контексті тематики нашої роботи застосування диференційованого підходу буде можливим тільки для організації самостійної позааудиторної роботи із аудіокнигами. При такому підході студентам дається можливість:

- 1) працювати індивідуально або ж об'єднуватись у групи чи пари для роботи із оповіданнями;
- 2) вибирати аудіокниги відповідно до своїх інтересів;
- 3) виконувати диференційовані завдання;
- 4) отримати більш об'єктивну оцінку своїх досягнень.

Сьогодні навчання іноземної мови відбувається інтегровано із навчанням культури. Тому, основою для професійної підготовки учителів ІМ є застосування автентичних матеріалів, які не тільки сприяють формуванню практичних навичок та умінь, а також розвивають соціокультурну та соціолінгвістичну компетентність. Так як художні твори є засобом передачі культурно значущої інформації, питання їх використання досить широко розглядалося в методиці навчання іноземних мов (Л.П. Смелякова 1992, Т. П. Ніфака 1992, Т.О. Вдовіна 2000, В.В. Черниш 2001, Г.І. Подосиннікова 2002, Е.Д. Матрон 2002, Л.Г. Новохатько 2006, Л. П. Рудакова 2002, Н.М. Топтигіна, С.І. Сафаян 2003, Сіваченко 2009, Л.Г. Кожедуб 2010 та ін). Однак, лише в працях В.В. Черниш та О.О. Сіваченко художні твори розглядаються як засоби навчання аудіювання.

Методика навчання аудіювання автентичних англомовних драматичних творів студентів третього курсу мовних спеціальностей, запропонована О.О. Сіваченко (2009) [2], заслуговує належної уваги. Так як драматичні твори у звукозапису є різновидом аудіокниги, а також жанром художньої літератури, важливими для аналізу у контексті нашого дослідження є результати дослідження авторки. Виокремлюючи навчальні функції аудитивних драматичних творів, аналізуючи їх лінгводидактичний потенціал, О.О. Сіваченко доводить актуальність та доцільність їх використання у процесі формування компетентності в аудіюванні за умов відсутності природного іншомовного середовища. Зрозуміло, що автентичні англомовні оповідання у звукозапису як невеликий за розміром епічний жанр художньої літератури, є не менш ефективним засобом формування аудитивної компетентності, ніж драматичні твори, незважаючи на певні специфічні риси, структурні та мовні особливості цих двох жанрів.

Спираючись на дослідження О.О. Сіваченко [2], візьмемо до уваги виділені дослідницею *рівні розуміння* аудитивних драматичних творів: глобальний, детальний та критичний. Встановлено, що розуміння змісту/сюжету твору відбувається на глобальному та детальному рівнях, а його смислу на – рівні критичного розуміння. Розуміння змісту/сюжету на глобальному та детальному рівнях відбувається у випадку правильного розуміння експліцитної інформації, яка передається за допомогою одиниць мови у прямих, предметно-логічних значеннях. Розуміння смислу відбувається на критичному рівні, за допомогою інформації, яка передається імпліцитно. Імпліцитна інформація виявляється складно, опосередковано, шляхом зіставлення різних елементів тексту і встановлення зв'язків між ними. Слідом за О.О. Сіваченко, вважаємо, що для адекватного розуміння твору опрацьовувати потрібно як експліцитну, так і імпліцитну інформацію. Погоджуємося також у тому, що розуміння експліцитної інформації відбувається більш успішно, ніж імпліцитної, так як «для осмислення імпліцитних елементів потрібні більш досконалі, глибші мисленнєві та логічні дії». З огляду на цей факт, робота з художніми аудіокнигами має бути послідовною. Кожне наступне прослуховування та відповідні вправи мають сприяти *глибшому* розумінню твору. Очевидно, що виділені рівні розуміння художнього твору відіграють суттєву роль для обґрунтування кількості прослуховувань автентичних художніх оповідань, тобто 2-3 рази. Однак, сама дослідниця орієнтується лише на одне пред'явлення аудіоматеріалу, що може бути виправдано лише обмеженістю аудиторного часу, так як тривалість звучання одного акту п'єси 20-30 хвилин. Також, неможливо не погодитись із авторкою у тому, що «мотиваційна готовність до сприймання оригінальної літератури на слух – важливий фактор успішної діяльності аудіювання». Тому видається слушним приділяти належну увагу формуванню такої мотиваційної готовності студентів перед прослуховуванням художніх оповідань.

Суттєвою для нашого дослідження є робота Р.І. Вікович (2011) [3], у якій запропоновано шляхи вдосконалення аудитивної компетентності студентів 3 курсу засобами англійських теленовін. Особливий науковий інтерес викликає обґрунтоване та експериментально доведене положення дослідниці, що навчання аудіювання теленовін доцільно здійснювати інтегровано із навчанням їх *обговорення*, яке є і засобом вербального контролю розуміння, і самостійним умінням, що розвивається на змістовній основі аудіотексту. Приєднуючись до сучасних методистів, Р.І. Вікович вважає, що навчання аудіювання слід здійснювати інтегровано із навчанням продуктивних видів мовленнєвої діяльності. Уміння критично осмислювати, оцінювати та інтерпретувати отриману інформацію повинно стимулюватись на основі аудитивних повідомлень у формі усних чи письмових висловлювань. Крім обговорення, Р.І. Вікович обирає *тестовий контроль* як один із ефективних способів, що дозволяє успішно керувати процесом аудіювання та забезпечує функціонування зворотного зв'язку. Зазначається також, що перевагою цього виду контролю є мінімальні затрати навчального часу для виконання завдань та їх перевірки. Виконання тестових завдань розглядається дослідницею як контроль розуміння ключових моментів змісту, а обговорення почутого – як контроль глибини осмислення реципієнтом сприйнятого.

Також, спираючись на дослідження іноземних методистів про зв'язок між фоновими знаннями та успішністю сприйняття нової телеінформації, Р.І. Вікович розглядає теленовіни в аспекті «самодостатнього» та «залежного» контексту. Встановлено, що «залежний» контекст вимагає від реципієнта спеціальних фонових знань, а «самодостатній» – базується на універсальних фонових знаннях. Дослідниця наголошує на тому, що необхідно враховувати контекст певного сюжету теленовін, так як це має суттєвий вплив на дотекстовий етап. Зазначається, що повідомлення із «самодостатнім» контекстом потребує активізації наявних фонових знань і лексики, а із

«залежним» контекстом – не активізації знань, а ознайомлення слухачів з новим предметним змістом та новою лексикою. Висновок Р.І. Вікович полягає в тому, що на початковій стадії формування навичок та умінь аудіювання теленовин потрібно обирати сюжети із самодостатнім контекстом, поступово залучаючи повідомлення із залежним контекстом.

Отже, спираючись на вищевикладене, вважаємо, що обговорення прослуханих художніх оповідань забезпечить інтегроване навчання аудіювання та говоріння, буде ефективним засобом контролю глибини їх розуміння та сприятиме успішному зворотному зв'язку між студентами та викладачем. Також, письмові висловлювання на основі почутого сприятимуть творчому переосмисленню художніх творів та вдосконаленню відповідних умінь. Що стосується тестових завдань, видається слушним використовувати такі завдання з метою більш раціонального та економного використання часу на аудиторних заняттях. Без сумніву, актуальною для нашого дослідження є і питання фонових знань студентів. Тому, доцільним буде врахування контексту (залежний/самодостатній) певного оповідання для ефективності роботи на дотекстовому етапі, а також при їх відборі для початкової, середньої чи просунутої стадії навчання аудіювання.

Дослідниця О.Ю. Бочкарьова (2007) [4] у своїй роботі розглянула питання навчання студентів-майбутніх учителів іноземної мови професійно орієнтованого аудіювання і розробила відповідну методику. У контексті вирішення певних завдань, дослідниця узагальнює уміння професійно орієнтованого аудіювання та співвідносить їх із відповідними труднощами та психологічними механізмами, які забезпечують дану діяльність. Приймаємо до уваги також те, що О.Ю. Бочкарьова визначає комунікативно-філологічну та комунікативно-професійну компетентності «професійно значущими для майбутніх учителів ІМ, оскільки вони закладають основу професійного володіння ІМ» [4, с. 48]. Дослідниця стверджує, що «невід'ємною умовою формування комунікативно-професійної компетенції є формування лінгвосоціокультурної компетенції, тобто набуття знань про національно-культурні особливості та реалії країни, мова якої вивчається» [4, с.48], так як професійне спілкування іноземною мовою – це міжкультурний діалог. Беззаперечним видається той факт, що аудіокниги художніх творів є джерелом лінгвосоціокультурних знань і можуть служити засобом вдосконалення комплексу необхідних професійних компетентностей у процесі безперервної освіти.

Дисертація Н.І. Гупки-Макогін (2016) [5] присвячена розробці методики навчання майбутніх фахівців з міжнародної економіки професійно орієнтованого англomовного аудіювання у процесі самостійної роботи. У контексті нашого дослідження найбільшого зацікавлення викликають висновки, зроблені дослідницею щодо організації навчання аудіювання в межах позааудиторної самостійної роботи, оволодіння студентами навчально-стратегічною компетентністю, розвитку навчальної автономії студентів та їхніх рефлексивних умінь, а також використання ефективних стратегій для успішного аудіювання. З урахуванням сучасних досліджень, Н.І. Гупка-Макогін доводить, що ефективність оволодіння студентами професійно орієнтованим аудіюванням залежить від рівня сформованості навчально-стратегічної компетентності, психолого-дидактичну основу якої утворюють уміння рефлексії процесу навчання та оволодіння іноземною мовою. Також, обґрунтовуючи те, що в основі процесу формування будь-якої іншомовної компетентності «лежить здатність студентів до автономного навчання, тобто рівень їхньої навчальної автономії», дослідниця справедливо зауважує про важливість «побудови індивідуальної траєкторії оволодіння професійно орієнтованою іншомовною компетентністю в аудіюванні» [5, с. 45]. На

увагу заслуговують виокремлені на основі сучасних досліджень стратегії, що сприяють оволодінню вміннями успішного аудіювання, а саме навчальні та комунікативні.

На підставі даного дослідження, ми також робимо висновок про доцільність паралельного оволодіння аудитивною та навчально-стратегічною компетентністю та про необхідність виокремлення стратегій для успішного аудіювання художніх аудіокниг. Водночас, розглядаємо прослуховування англomовних оповідань як ефективний спосіб розвитку автономії студентів та рефлексивних умінь.

Дослідниця Н.А. Новоградська-Морська (2014) [6] розглядає навчання професійно орієнтованого аудіювання із використанням відеофономатеріалів. У її роботі нашу увагу привертає питання мовленнєвої діяльності студентів у *стані емоційної напруги*, який може мати негативний вплив на їх здатність адекватно сприймати мовне повідомлення, а також принцип мотиваційної цінності телеінформації. Н.А. Новоградська-Морська зазначає, що «відсоток адекватно сприйнятих на слух слів і фраз у стані емоційного напруження знижується в порівнянні із звичайним станом», що мовленнєва діяльність у цьому стані «втрачає гнучкість, пластичність й адаптивність» [6, с.35]. Погоджуємося із дослідницею у тому, що це потрібно враховувати при організації аудіювання і забезпечити ненапружену обстановку для слухання. Однак, в аудиторних умовах, коли процес роботи керується і оцінюється викладачем, студентам не завжди вдається контролювати свій емоційний стан. Тому, видається доцільним пропонувати студентам самостійно прослуховувати опрацьовані в аудиторії аудіотвори для досягнення глибшого розуміння у більш сприятливих для них умовах. У дисертації також акцентується увага на значенні *мотивації* та мотиваційних компонентів (потреб, мотивів, інтересу) для ефективної навчальної діяльності. Зазначається, залежність професійної мотивації від пізнавальної, а також визначаються характеристики навчальних фільмів, які стимулюють пізнавальну мотивацію студентів – новизна, проблематичність та суперечливість. Вважаємо, що такі властивості мають і сучасні художні оповідання у звукозапису, тому також володіють високою мотиваційною цінністю для використання у навчанні.

Цінні для нас ідеї подано у дисертації К.М. Бржозовської (2003) [7], присвяченій розробці методики аудіювання полемічних текстів студентів старших курсів мовних педагогічних ВНЗ. Особливу увагу звертаємо на обґрунтоване автором положення щодо доцільності використання інтегрованого підходу до навчання аудіювання полемічних текстів. В нашому дослідженні ми скористались висновками, які зробила дослідниця щодо важливості третьої стадії аудитивної діяльності – говоріння, щодо письмової фіксації інформації під час прослуховування текстів, а також щодо взаємозв'язку навичок та вмінь аудіювання від навичок та вмінь техніки читання.

На основі аналізу функціонування механізмів різних видів мовленнєвої діяльності, було визначено їх спільні риси та межі взаємопроникнення. Дослідниця зазначає, що ні один вид мовленнєвої діяльності не може здійснюватись без відлагодженого оперативного механізму – механізму граматико-семантичного оформлення повідомлення на «вході» чи на «виході». Розумово-мнемічні процеси, в тому чи іншому напрямі, здійснюються у всіх видах мовленнєвої діяльності залежно від мети: кодування розумових образів, або ж декодування акустичних чи зорових сигналів. К.М. Бржозовська доводить, що вдосконаленню навичок та вмінь аудіювання полемічних текстів сприяє не тільки цілеспрямоване формування механізмів самого аудіювання, а також і формування механізмів в інших видах мовленнєвої діяльності, тому комплексне формування і вдосконалення навичок та вмінь у всіх видах мовленнєвої діяльності веде до успішного практичного оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування в усній чи письмовій формі.

Погоджуємось із думкою К.М. Бржозовської, що під час вдосконалення навичок та вмінь усного мовлення на просунутому етапі навчання важко чітко відокремити роботу над *говорінням* від роботи над аудіюванням. Тому, в першу чергу, необхідно визначити практичний вихід цієї роботи на говоріння. Автор обґрунтовує обов'язковість третьої стадії аудитивної діяльності, яка повинна завершувати процес аудіювання полемічних текстів. Це стадія внутрішньої готовності до зовнішнього мовленнєвого висловлювання на тему прослуханого тексту. Саме внутрішнє формування та формулювання думок є безпосередньою реакцією на сприйняту інформацію і усвідомлення її смислу. Саме на цій стадії, на думку К.М. Бржозовської, особлива увага повинна приділятися прийомам формування стійких *навичок інтерпретації* прослуханого тексту. Так як смислове опрацювання аудіо інформації полемічного характеру породжує комунікативний намір аудиторів, котрий стає мовцем, К.М. Бржозовська наголошує на здатності формулювати версію того, що малося на увазі за рахунок:

- 1) еквівалентних замінів (передавати зміст аудіо тексту своїми словами);
- 2) компресії прослуханого до ключових опор;
- 3) коментування прослуханого аудіотексту з урахуванням індивідуальної точки зору [7, с.32].

Дослідниця стверджує, що саме стійкі *навички інтерпретації* прослуханого тексту є свідченням остаточної сформованості вмінь аудіювати полемічні тексти. А сформоване вміння висловлюватись відповідно до змісту прослуханого тексту є ознакою комунікативної компетентності студентів.

Важливою в контексті нашого дослідження є ідея К.М. Бржозовської щодо спрямованості та концентрації уваги під час аудіювання. Вона зазначає, що концентрація довільної уваги на розумовій діяльності полегшується, якщо включаються практичні дії. Авторка доводить, що прослуховування складних аудіо матеріалів буде недостатньо ефективним, якщо інформація не буде фіксуватися *письмово*, тому важливою умовою успішності аудитивної діяльності є сформовані навички здійснення записів під час аудіювання. Такі навички рекомендується формувати на основі прийомів, способів та стратегій конспектування паралельно із вдосконаленням власне аудитивних навичок. Реципієнти повинні швидко, вибірково та раціонально фіксувати почуте у письмовій формі, виробляючи індивідуальний алгоритм здійснення записів. Такі записи служать нагадуванням основних аргументів та важливої інформації, яка містилась в аудіо тексті. Вони можуть мати короткострокове чи довгострокове призначення, використовуватись як основа для повторення чи в якості графічної опори для наступного висловлювання на основі прослуханого [7, с. 60].

Вважаємо, що *письмова фіксація* інформації під час прослуховування художніх аудіо творів є корисною:

- 1) для концентрації уваги під час тривалого прослуховування;
- 2) для ефективного функціонування пам'яті та її розвантаження;
- 3) як графічна опора для висловлювання.

Слід також зауважити, що дослідниця К.М. Бржозовська відслідковує чітку взаємозалежність рівня сформованості навичок та вмінь аудіювання від навичок та вмінь техніки читання (читання вголос та читання про себе). Зазначається, що під час читання вголос вдосконалюються слухо-вимовні навички, а це в свою чергу сприяє адекватному сприйняттю звукових образів у потоці зв'язного мовлення на найскладнішому рівні сприйняття – поняттєвої співвіднесеності, тобто на рівні мікротексту (завершеної думки). Таким чином, зроблено висновок, що інтенсивне тренування у відтворенні інтонаційних моделей, вдосконалення навичок правильно

розставляти фразові та логічні наголоси, паузи, ідентифікація інших фонетичних явищ, сприяє зняттю потенційних труднощів фонематичного характеру, а це в свою чергу приводить до кращої концентрації уваги аудитора на смисловому опрацюванні інформації, а не на слуховій рецепції. Погоджуючись із К.М. Бржозовською, вважаємо за доцільне рекомендувати студентам регулярно тренуватися у відтворенні інтонаційних моделей певних уривків аудіотексту, звертаючи увагу на різноманітні фонетичні явища, для того, щоб запобігти деавтоматизації слухо-вимовних навичок і покращити свої можливості у сприйнятті інформації на слух.

Дослідження Д.В. Позняк (2007) [8] присвячене методиці навчання студентів мовного ВНЗ самостійному вдосконаленню складних аудитивних умінь іншомовного мовлення. Дане дослідження цікаве для нас тим, що тут розглядається вміння керувати процесом сприйняття та розуміння іншомовного мовлення шляхом зменшення впливу факторів складності. Наголошуючи на важливості максимально точного розуміння тексту під час самостійного аудіювання, автор пропонує застосовувати глобально-перспективні та оперативно-аспектні способи подолання ускладнюючих аудіювання факторів та їх комбінацій. *Глобально-перспективний спосіб* подолання факторів складності Д.В. Позняк пов'язує із загальним накопиченням аудитивного досвіду через включення у повсякденну діяльність регулярного іншомовного аудіювання упродовж 25-30 хвилин. З огляду на це, відносимо сюди систематичне прослуховування художніх аудіокниг. До групи *аспектно-оперативних способів* дослідниця відносить спеціальні прийоми, котрі спрямовані на подолання окремих складностей та їх комбінацій [8, с.37]. Ще одним позитивним аспектом даного дисертаційного дослідження є розроблена дослідницею *«діагностична карта»* [8, с. 198], по якій студенти мають можливість визначити труднощі, котрі виникли під час аудіювання і вибрати відповідний оперативний спосіб для їх подолання, формуючи таким чином комплекс індивідуальних прийомів для самостійного вдосконалення аудитивної компетентності.

На основі дослідження Д.В. Позняк, ми зробили висновок про необхідність виділення тих факторів, які ускладнюють аудіювання художніх аудіотворів, а також про важливість розробки відповідної *«діагностичної карти»*, по якій можна буде виявити труднощі, які виникли під час аудіювання художніх творів, та вибрати підходящий спосіб їх подолання. Погоджуємося із Д.В. Позняк також у тому, що регулярна робота над складними видами аудіювання (у нашому випадку – сучасних художніх оповідань) сприятиме формуванню умінь, необхідних для сучасного спеціаліста з іноземної мови, збагатить знаннями та досвідом. Складне вміння аудіювання має інформаційно-пізнавальний характер, що «відповідає основним цілям спеціаліста з ІМ: потребою в інформації, прийомі та присвоєнні досвіду, розширенні професійного світогляду, підвищенні професійної кваліфікації і формуванні компетентності» [8, с.46].

Важливим засобом методики формування іншомовної аудитивної компетентності із використанням сучасних художніх аудіо творів, на нашу думку, є *щоденник аудіювання*. Ефективність використання такого щоденника у самостійній роботі студентів аналізується Г.М. Атамедовою (2015) [9]. Дослідниця вважає, що це є один із ефективних методів, що раціонально використовує аудиторний час, відведений для самостійної підготовки. Такий щоденник являє собою самостійні записи студентів на основі прослуханого тексту відповідно до установки викладача. Основними вимогами для будь-якого щоденника можуть бути записи про джерело інформації, тривалість аудіозапису, нова лексика, короткий виклад змісту чи основної ідеї прослуханого матеріалу. Авторка відзначає, що ведення відповідного щоденника сприяє формуванню не тільки навичок аудіювання, але і навичок в інших суміжних видах мовленнєвої діяльності. В.О. Цибаньова (2009) [10] у розробленій нею модульній програмі навчання

аудіювання студентів-лінгвістів використовує щоденник аудіювання як один із прийомів для організації рефлексії, що сприяє самостереженню та самоконтролю.

Американський методист Anthony Schmidt (2016) [11] розробив метод, який включає використання щоденників аудіювання під час прослуховування іншомовних аудіо повідомлень. *Щоденник аудіювання*, за визначенням А. Шмідта, – це книга, у якій студенти фіксують певну інформацію, що стосується усіх аудіо текстів, прослуханих в інтенсивному чи екстенсивному режимі, а також самоаналіз/рефлексію свого аудитивного досвіду. Такі щоденники оцінюються викладачами відповідно до визначених критеріїв (повнота, правильність, зусилля, якість). Автор обґрунтовує доцільність різноманітних завдань, котрі можуть бути включені у щоденник аудіювання.

Вважаємо, що такий щоденник має стати незамінним засобом методики навчання аудіювання, і повинен використовуватись студентами як під час аудиторних, так і під час позааудиторних занять. Таким чином, очевидною є необхідність визначення основних вимог щодо ведення відповідного щоденника, основних видів типових завдань по прослуханому творі (наприклад, написання огляду (review), короткого викладу (summary) тощо) та способів їх контролю.

Так як художні твори – це автентичні об'ємні твори, котрі потребують глибокого та повного розуміння, а також сформованих умінь їх інтерпретації, важливими для розробки методики навчання аудіювання на їх основі є дослідження зарубіжних методистів, що стосуються інтенсивного та екстенсивного аудіювання. Британський методист Jeremy Harmer (2007) [12] доводить, що саме поєднання таких видів аудіювання як *інтенсивне* та *екстенсивне* слухання є надзвичайно важливим для вдосконалення навичок та вмінь сприйняття та розуміння іншомовного мовлення на слух. *Екстенсивне аудіювання* передбачає можливість вибору аудіо тексту відповідно до своїх власних інтересів, задоволення від прослуховування поза межами аудиторії у свій вільний час. Автор наголошує на тому, що рівень мотивації зростає у тому випадку, коли студенти самі вибирають *що* слухати. Також, Jeremy Harmer рекомендує використовувати щоденник (a personal journal) під час екстенсивного аудіювання, як спосіб заохотити/привчати студентів ставати більш *автономними*. Під час *інтенсивного аудіювання* студенти тренуються та вдосконалюють свої аудитивні уміння та навички під керівництвом викладача [12, с. 303].

Як зазначає Marty Pilott (2013), метою інтенсивного аудіювання є покращити здатність студентів розуміти іншомовне мовлення на слух і зосередити їхню увагу на певних особливостях тексту, вимови, інтонації тощо. Автор також наголошує на тому, що для екстенсивного аудіювання важлива *кількість (quantity of exposure to the language)*, а під час інтенсивного аудіювання важлива – *якість (quality)*, тому варто зосереджуватись на коротших відрізках аудіо матеріалу, їх аналізі, щоб сформувати певні аудитивні уміння [13, с. 85]. M. Ediger (2007) відзначає, що під час інтенсивного аудіювання студенти навчаються детально розуміти зміст та смисл повідомлення, а також ідентифікувати певні особливості граматики, лексики чи вимови [14, с. 69]. Метою екстенсивного аудіювання, на думку Brown (2001), є розвивати глобальне розуміння аудіо повідомлення [15, с. 77]. Rost визначає інтенсивне аудіювання як уважне прослуховування аудіо повідомлення з метою його декодування та аналізу. Аналіз може відбуватися на рівні звуків, слів, граматичних чи прагматичних аспектів аудіо тексту [15, с. 184]. Wm. R. Holden III [16] зазначає, що під час екстенсивного аудіювання студенти повинні би зрозуміти 70% інформації. Роль учителя під час екстенсивного аудіювання є допоміжною (Cutting 2002, Wm. R. Holden III), а під час інтенсивного – учитель виступає керівником процесу навчання. Варто також зазначити, що одним із видів аудіювання, виділених Brown (2001), є *автономне* аудіювання.

Автономне аудіювання стосується незалежного та самокерованого процесу слухання, у якому викладач не відіграє ніякої ролі [15, с. 77].

Вважаємо, що інтенсивне та екстенсивне аудіювання під час навчання у ВНЗ повинно сформувавши основу, на якій буде розширюватись аудитивний досвід під час *автономного* аудіювання після закінчення ВНЗ. *Автономне аудіювання* повинно стати одним із способів безперервної освіти учителів ІМ. Отже, аналізуючи відмінності між *інтенсивним* та *екстенсивним* аудіюванням, котрі були виділені такими зарубіжними методистами як Brown (2001), Waring (2003), Harmer 2007, M. Ediger (2007), Doreen Ewert and Rebecca Mahan (2011), Renandya (2011), C.S.A. Chang (2012), Marty Pilott (2013), Beth Sheppard (2013/2014), Alex Wright, Emrah Bozan (2015), Nicholas Northall (2016), Anthony Schmidt (2016) та ін., адаптуємо їх відповідно до потреб майбутніх учителів ІМ та специфіки художніх творів (табл.1). Також, визначаємо особливості *автономного* аудіювання художніх творів.

Таблиця 1

Характеристика основних видів аудіювання

	Інтенсивне аудіювання	Екстенсивне аудіювання	Автономне аудіювання
головна ціль	точність та глибина розуміння (accuracy)	вільність (fluency), незацикленість на слуховій рецепції	саморозвиток
увага	труднощі, стратегії, вміння та навички, окремі слова, вимова, інтонація тощо.	загальний зміст глобальне розуміння	накопичення фонових знань, підвищення загального рівня володіння ІМ
мета	детальне/ вибіркоче/ критичне аудіювання, інтерпретація твору	тренувати свої аудитивні здібності, накопичувати аудитивний досвід, підготовка до автономного аудіювання	особиста мета, естетична потреба, пізнавальна потреба, комунікативна потреба
місце	на занятті	будь-де	будь-де
значення	якість	кількість	якість та кількість
управління	кероване викладачем	самокероване опосередковано кероване	самокероване
матеріал	високохудожній, різноманітний	відповідно до інтересів, пріоритетів	відповідно до інтересів, особистої мети
час	обмеженість аудиторного часу	певні часові обмеження	ніяких часових обмежень
мотивація	штучна (зовнішня) мотивація	природня (внутрішня) мотивація, частково зовнішня мотивація	особиста/внутрішня мотивація
вибір	викладач	студент	особистість
оцінювання	рівень розвитку умінь та навичок	рівень докладених зусиль, щоденник аудіювання	особисті досягнення
пред'явлення	2 рази	без обмежень	без обмежень
контроль розуміння	викладач	самоконтроль, взаємоконтроль, частковий контроль	самоконтроль
користь	розвиток іншомовної аудитивної компетентності	вдосконалення всіх видів мовленнєвої діяльності, розвиток метакогнітивних стратегій	професійний та особистісний саморозвиток
тривалість	стислість, до 30 хв	у межах/понад 30 хв	будь-яка
рівень складності твору	відповідає рівню розвитку аудитивної компетентності або вищий	відповідний або нижчий, рівень розуміння 70%+	будь-який
роль учителя	навчати/ тренувати студентів слухати більш ефективно	підтримувати, скеровувати, допомагати	xxxxx

Висновки. Отже, на основі аналізу сучасних вітчизняних та зарубіжних досліджень ми довели доцільність використання аудіо книг для навчання аудіювання студентів педагогічних ВНЗ. Крім того, вивчення зазначених джерел дало змогу виокремити ті положення, відповідно до яких буде розроблена методика формування англомовної аудитивної компетентності студентів засобами сучасних художніх оповідань, а саме: застосування диференційованого підходу для організації самостійної позааудиторної роботи із аудіо книгами; розвиток у студентів умінь опрацьовувати експліцитну та імпліцитну інформацію твору; формування мотиваційної готовності студентів перед аудіюванням; навчання аудіювання інтегровано з навчанням інших видів мовленнєвої діяльності; виконання тестових завдань як ефективний спосіб управління процесом аудіювання; важливість врахування контексту оповідань (залежний/самодостатній) та відповідної роботи із ними на дотекстовому етапі; формування лінгвосоціокультурної компетентності засобами аудіо книг; формування ефективних стратегій аудіювання художніх творів; оволодіння студентами навчально-стратегічною компетентністю; розвиток навчальної автономії та рефлексивних умінь; врахування стану емоційного напруження студентів під час аудиторних занять; обов'язковість третьої стадії аудитивної діяльності – говоріння; використання письмової фіксації для концентрації уваги, розвантаження пам'яті та як опори для висловлювання; інтенсивне тренування у відтворенні інтонаційних моделей певних уривків тексту; використання «діагностичної карти» для визначення труднощів та способів їх подолання; ведення щоденника для фіксації свого аудитивного досвіду та самоаналізу; поєднання інтенсивного та екстенсивного аудіювання; підготовка до автономного аудіювання аудіо книг після закінчення ВНЗ.

Список використаної літератури

1. Трифонова Е. В. Дифференцированное обучение и формирование рецептивной иноязычной компетенции [Электронный ресурс] / Е. В. Трифонова // Профессиональное образование в России и за рубежом. – 2015. – №1 (17). – С. 71-74. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/differentsirovannoe-obuchenie-i-formirovanie-retseptivnoy-inoazychnoy-kompetentsii>.
2. Сіваченко О. О. Навчання аудіювання англомовних драматичних творів студентів старших курсів мовних спеціальностей [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Сіваченко Олена Олександрівна. – К., 2009. – 284 с.
3. Вікович Р.І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англомовних теленовін [Текст] : дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Вікович Роксоляна Ігорівна. – К., 2011. – 344 с.
4. Бочкарьова О. Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Бочкарьова Олена Юріївна. – К., 2007. – 281 с.
5. Гупка-Макогін Н. І. Навчання майбутніх фахівців з міжнародної економіки професійно орієнтованого англомовного аудіювання у процесі самостійної роботи [Текст] : дис. ... канд. пед. наук :13.00.02 / Гупка-Макогін Надія Ігорівна. –Т., 2016. – 209 с.
6. Новоградська-Морська Н. А. Навчання майбутніх маркетологів професійно орієнтованого аудіювання з використанням автентичних англомовних відеофономатеріалів [Текст] : дис... канд. пед. наук :13.00.02 / Новоградська-Морська Нінель Антонівна. – К., 2014. – 203 с.
7. Бржозовская К. М. Методика обучения аудированию полемических текстов студентов старших курсов языкового педагогического вуза [Текст] : дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Бржозовская Кира Михайловна. – М., 2003. – 133 с.
8. Позняк Д. В. Обучение студентов языкового вуза самостоятельному совершенствованию сложных аудитивных умений иноязычной речи [Текст]: дисс... канд. пед. наук: 13.00.08 / Позняк Дарья Владимировна. – Екатеринбург, 2007. – 231 с.
9. Атамедова Г. М. Эффективность использования дневника аудирования в обучении иностранному языку [Электронный ресурс] / Г. М. Атамедова // Воспитание и обучение: теория, методика и практика : материалы III Междунар. науч.-практ. конф. (Чебоксары, 8 мая 2015 г.) / редкол.: О. Н. Широков [и др.]. — Чебоксары: ЦНС «Интерактив плюс», 2015. — С. 295–296. — Режим доступа: https://interactive-plus.ru/ru/article/8580/discussion_platform.

10. Цыбанева В. А. Модульное обучение иноязычной аудитивной компетенции студентов-лингвистов: английский язык как второй иностранный: дисс.. канд. пед. наук: 13.00.02 / В. А. Цыбанева. – Волгоград, 2009. – 185 с.
11. Schmidt A. Listening journals for extensive and intensive listening practice [Electronic recourse] / A. Schmidt // English Teaching Forum. – 2016. – Volume 54, №2. – P. 3-11. – Accessed mode: https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/etf_54_2_pg02-11.pdf.
12. Harmer J. The Practice of English Language Teaching [Text] / J. Harmer. – Pearson Education Limited., 2007. – 448 p.
13. Pilott M. How to Teach a Language [Text] / M. Pilott. – Xlibris Corporation., 2013. – 156 p.
14. Ediger M. Teaching English Successfully [Text] / M. Ediger. – Discovery Publishing House., 2010. – 144 p.
15. Maftoon P. (et al.) Some Guidelines for Developing Listening Materials [Text] / Parviz Maftoon, Hamid Reza Kargozari, Maryam Azarnoosh // Issues in Materials Development / Editors: Azarnoosh, M., Zeraatpishe, M., Faravani, A., Kargozari, H.R. (Eds.). – Springer, 2016. – P. 75-81.
16. Holden III Wm. R. Extensive Listening: A new approach to an old problem [Electronic recourse] / Wm. R. Holden III. – Accessed mode: <http://www.hmt.u-toyama.ac.jp/kenkyu/kiyo49/william49.pdf>.

References

1. Trifonova, Ie. V. (2015). Differentiated instruction and developing receptive foreign competence. *Professionaľnoie obrazovaniie v Rossii i za rubiezhom (Professional education in Russia and abroad)*, №1 (17) (in Russ.). Retrieved from: <http://cyberleninka.ru/article/n/differentsirovannoe-obuchenie-i-formirovanie-retseptivnoy-inoyazychnoy-kompetentsii>.
2. Sivachenko, O. O. (2009). *Methodology of teaching listening comprehension of drama in English to students of higher linguistic school*. (PhD dissertation). Kyiv: Kyiv National Linguistic University (in Ukr.).
3. Vikovych, R. I. (2011). *Methodology of teaching listening comprehension of TV news in English to students of higher linguistic school*. (PhD dissertation). Kyiv: Kyiv National Linguistic University (in Ukr.).
4. Bochkarova, O. Iu. (2007). *Methodology of teaching listening comprehension of professional audio materials in English to pre-service teachers of higher pedagogical school*. (PhD dissertation). Kyiv: Kyiv National Linguistic University (in Ukr.).
5. Hupka-Makohin, N. I. (2016). *Methodology of teaching professional listening comprehension to future international economics professionals in the process of autonomous learning*. (PhD dissertation). Ternopil: Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk (in Ukr.).
6. Novohrad'ska-Morska, N. A. (2014). *Methodology of teaching professional listening comprehension of video and audio materials to future marketing specialists*. (PhD dissertation). Kyiv: Kyiv National Linguistic University (in Ukr.).
7. Brzhozov'skaia, K. M. (2003). *Methodology of teaching listening comprehension of polemic texts in English to students of higher pedagogical school*. (PhD dissertation). – Moskov: Moskov State University of Education (in Russ.).
8. Pozniak, D. V. (2007). *Methodology of teaching autonomous mastering of difficult listening skills to students of higher linguistic school*. (PhD dissertation). – Yekaterinburh: Ural State Pedagogical University (in Russ.).
9. Atamiedova, H. M. (2015). In O. N. Shyrovok (Ed.). Effective ways of using a personal journal in FL classroom. *III International conference (Vospitaniie i obucheniie: tieoriia, mietodika i praktika : matierialy III Miezhdunar. nauch.–prakt. konf)*. Retrieved from: https://interactive-plus.ru/ru/article/8580/discussion_platform.
10. Tsybanieva, V. A. (2009). *Module methodology of teaching listening competence to students of higher linguistic school (English as a second foreign language)*. (PhD dissertation). Volgograd: Volgograd State Pedagogical University (in Russ.).
11. Schmidt, A. (2016). *Listening journals for extensive and intensive listening practice*. Retrieved from: https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/etf_54_2_pg02-11.pdf.
12. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching (4th ed.)*. England: Pearson Education Limited.
13. Pilott M. (2013). *How to Teach a Language*. Xlibris Corporation.
14. Ediger M. (2010). *Teaching English Successfully*. Discovery Publishing House.
15. Maftoon P. et al. (2016). Some Guidelines for Developing Listening Materials. In Azarnoosh, M., Zeraatpishe, M., Faravani, A., Kargozari, H.R. (Eds.) *Issues in Materials Development*. Springer.
16. Holden III Wm. R. *Extensive Listening: A new approach to an old problem*. Retrieved from: <http://www.hmt.u-toyama.ac.jp/kenkyu/kiyo49/william49.pdf>

BILIANSKA I.,

PhD student of the Department of English Language and Methods of Teaching, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

CURRENT STATUS OF THE RESEARCH INTO DEVELOPING STUDENTS' LISTENING COMPETENCE.

Abstract. Introduction. Today the key issues of Ukrainian pedagogical universities which prepare foreign language teachers are the quality of their professional preparation, the degree of their language proficiency and the development of their autonomous learning skills which should promote teachers' personal and professional growth after graduation. Also, it is clear that listening competence is an important component of teachers' communicative, professional and intercultural competence. However, absence of authentic foreign language environment, lack of repeated and systematic listening practice, low motivation, psychological barriers are the obstacles on the way to developing proficiency in listening. Therefore, the issue of developing students' listening competency and autonomy with the help of fiction audiobooks has been investigated here.

Purpose. The purpose of this article is to explore recent research into listening competence, focusing on some key theoretical and practical aspects in search of the effective ways of incorporating audiobooks into foreign language teaching practice at universities.

Results. Examining the data drawn from recent research into listening competence, we have explored the possible ways of its development through fiction in audiobook format. We have found that differentiated approach should be used for organizing students' extra-curricular work with audiobooks. Following this approach, students have an opportunity to work individually, in pairs or in groups; to choose the books they like; to fulfill differentiated tasks; to get more objective assessment of one's achievements. We have also defined a set of fundamental principles which should be applied. They are the following: training students to understand explicit and implicit information of short stories and developing the necessary skills; integrating skills work; developing motivational willingness before listening; discussion as an effective way to control the depth of understanding; tests as an economical and rational way to organize and control the listening process; taking into account the context of the story (exogenous/endogenous) which demands from students special or universal background knowledge and some additional work at pre-listening stage; developing linguacultural and sociocultural competence by means of audiobooks; developing students' autonomy and metacognitive skills; developing useful strategies for successful listening of fiction audiobooks; taking into account students' emotional tension which can reduce the degree of understanding in class and giving them an opportunity to listen to the same books at home; the importance of speaking and development of interpretative skills, which are important indicators of students' communicative competence; note taking as a way to concentrate attention, unload students' memory, as a written support for further speaking; replicating narrators as a way to approximate native speakers or develop bottom-up processing skills; suggesting 2 main ways of overcoming complicated factors: accumulating listening experience by regular practice (25-30 minutes a day) and working out some techniques which should be directed at dealing with various difficulties. Also, it is beneficial to students to use «a diagnostic map» which is to help them define problems and appropriate solutions during autonomous listening to fiction. The research suggests a need for a combination of intensive and extensive listening practice which should be recorded in a listening journal of students.

Originality. The ways of facilitating students to develop listening competence through fiction audiobooks are defined in this article.

Conclusion. Nowadays fiction audiobooks are not widespread in Ukrainian universities. However, on the basis of our research findings, an effective methodological procedure by means of fiction audiobooks can be developed and used to enhance students' listening skills. Moreover, with the help of audiobooks students can be trained how to use them autonomously for their own personal and professional development. We therefore tend to conclude that audiobooks are perspective educational tools.

Keywords: audiobooks, autonomous listening, extensive listening, intensive listening, listening, listening competence, listening journal, fiction.

Одержано редакцією 16.03.2017 р.
Прийнято до публікації 25.03.2017 р